

AIRBORNE
MUSEUM

— Jaarverslag 2024

> Beeld van de tentoonstelling *Wisseling van de Wacht*. Foto: Michèle Giebing

Missie

Het Airborne Museum vertelt het verhaal van de Slag om Arnhem van september 1944. Daarbij kiest het museum voor het bedienen van een breed publiek en is het levend houden van het verhaal voor volgende generaties een belangrijke doelstelling. Niet alleen de historische feiten, maar ook de persoonlijke verhalen van betrokkenen, militairen én burgers, spelen een hoofdrol.

Het museum is een constante en professionele factor in het netwerk dat zich bezighoudt met herdenken en doorgeven van de herinneringen en een belangrijk kenniscentrum waar het gaat om deze episode uit Operatie Market Garden. Het museum beschouwt zich als de belangrijkste hoeder van de kennis over en de meerstemmige herinnering aan de Slag om Arnhem. Het museum werkt volgens geldende museale richtlijnen en codes. Volgens diezelfde professionele standaarden draagt het museum zorg voor een unieke en specifieke collectie.

> Ronnie Weijers legt bloemen bij de herdenking bij het Air Despatch Monument. Foto: Arjan Vrieze

Het jaar 2024 was voor het Airborne Museum een bijzonder jaar.

Dat had natuurlijk vooral te maken met de 80^e herdenking van Operatie Market Garden en de Slag om Arnhem. Dit kroonjaar zorgde in september voor veel buitenlands bezoek, waaronder een aantal bijzonder aansprekende gasten. Het bezoek van Princess Anne, the Princess Royal, springt daarbij het meest in het oog. Ter gelegenheid van de 80^e herdenking bezocht zij het Airborne Museum Hartenstein en de herdenking op de Airborne begraafplaats. Het museum organiseerde in dit kader voor de Britse Ambassade en het Parachute Regiment een receptie voor ongeveer 600 gasten, waaronder Britse, Poolse en Nederlandse ministers, vele ambassadeurs, hoge militairen en lokale en regionale bestuurders. De Britse minister Stephen Doughty van Europese Zaken, wiens grootvader bij Arnhem vocht, en de Poolse minister Lech Parell van Veteranenzaken kregen tijdens de receptie ook een rondleiding door het museum. Het herdenkingsweekend was dit jaar bijzonder indrukwekkend door de grote aantallen bezoekers aan de verschillende herdenkingen en de duizenden Britten en Polen die naar de regio waren gekomen.

Het Airborne Museum is het gehele jaar geopend en kan niet alleen bestaan op één druk weekend in september. Ook in de rest van het jaar is er weer hard gewerkt aan onderzoek, tentoonstellingen en allerhande bedrijfsprocessen en is er gelukkig ook veel publieke belangstelling geweest.

Begin april opende in Hartenstein de tentoonstelling *Wisseling van de Wacht*, over het St. Elisabeths Gasthuis tijdens de Slag om Arnhem. Opnieuw een tentoonstelling waar het Airborne Museum nieuw onderzoek voor deed, o.a. in de archieven van de Zusters Franciscanessen in Münster. De tentoonstelling werd geopend door luitenant-kolonel Sander Hendrickx, commandant van 11GCK, de geneeskundige compagnie van 11 Luchtmobiele Brigade. Hij trok vanuit zijn ervaringen in oorlogsgebied aangrijpende parallellen met de actualiteit.

Bij Airborne Museum at the Bridge opende in het voorjaar de tentoonstelling *Fatale Fouten*, over de strijd bij de Rijnbrug en de redenen waarom deze na een aantal dagen verloren ging.

Op verzoek van de Poolse ambassade en in samenwerking met het Pilecki Instituut in Warschau realiseerde het museum in de zomermaanden een buitententoonstelling over Poolse parachutisten tijdens Operatie Market Garden. De tentoonstelling was te zien van begin juli tot en met oktober.

Net op tijd voor het vele buitenlandse bezoek in september, kwam de uitbreiding van de Stiltekamer gereed. Nadat in 2023 de ruimte werd uitgebreid met extra wandvitelines, werden afgelopen jaar twee schermen toegevoegd waarop de informatie over de personen en onderscheidingen in de ruimte wordt geboden. Van alle personen waarvan onderscheidingen worden tentoongesteld is nu een korte biografie te lezen in eenvoudig te doorzoeken schermen.

In september waren de onderscheidingen van generaal-majoor Urquhart te zien in het Airborne Museum Hartenstein. Een bijzondere bruikleen ter gelegenheid van de 80^e herdenking van een unieke set medailles die normaal gesproken niet door publiek te bezichtigen zijn.

Het Airborne Museum Hartenstein in Oosterbeek trok 91.182 bezoekers en kende een recordomzet van de museumwinkel. Bij Airborne Museum at the Bridge in Arnhem kwamen 39.465 bezoekers.

Er werden stappen gezet in collectieregistratie, gebouwenbeheer, naamsbekendheid en op ander gebied. In dit jaarverslag komen alle facetten van het museale werk aan bod.

Het succesvolle jaar leidde tot een klein positief financieel resultaat. Er was misschien gehoopt op meer, maar gezien de steeds maar stijgende lasten kan het museum trots zijn dat er ook de laatste jaren steeds positieve resultaten zijn geboekt. Ook voor 2025 is weer een reële begroting met een positief resultaat vastgesteld.

Ik ben er vooral trots op dat het museum in 2024 opnieuw geen personeelsverloop kende. Op een pensionering na, is het al bijna 3 jaar gelden dat een medewerker het Airborne Museum verliet. Ik beschouw dat als een teken dat de medewerkers van het museum met plezier en trots voor het museum werken. Dat er, sinds de herziene inschalingen van 2022 en 2023, sprake is van ‘fair pay’ (conform Museum-CAO en functiehandboek Museumvereniging), speelt hierin ongetwijfeld een rol.

Ook in 2025 staan er weer uitdagende en interessante projecten in de planning. Tentoonstellingen over de Bergings- en Identificatiedienst Koninklijke Landmacht (BIDKL), Operation Anger en militaire geestelijken zullen de aandacht trekken. Minder zichtbaar wordt er doorgewerkt aan collectieregistratie en -fotografie, latere tentoonstellingen, de toekomstige herinrichting van Airborne at the Bridge, het beschrijven en ontsluiten van de Airborne-collectie bij het Gelders Archief, onderzoek

en kennisborging en vele andere processen en zaken die ten dienste staan van de doelstellingen van het Airborne Museum.

Het museum is gezond en wel en gezamenlijk kijken we met trots terug op 2024 en met enthousiasme vooruit naar 2025.

Ronnie Weijers
Directeur-bestuurder

Maart 2025

Inhoud

MISSIE	3
VOORWOORD	6
VERSLAG VAN DE RAAD VAN TOEZICHT	10
1. PUBLIEK EN PRESENTATIE	12
Bezoekers	12
- Zichtbaarheid en bereik	15
- Meerwaarde	15
Wisseling van de wacht	15
Buitententoonstelling Poolse parachutisten	16
Uitbreiding Stiltekamer	18
Medailles Generaal Majoor Urquhart	18
Educatieve programma's	20
2. AIRBORNE MUSEUM AT THE BRIDGE	22
Fatale Fouten	22
3. COLLECTIE	28
Depot	28
Registratie en onderzoek	29
- Collectieregistratiesysteem	30
Aanwinsten	30
Bruikleenverkeer	30
Stichting Beheer Collectie Airborne Museum	30
4. BEDRIJFSVOERING EN FINANCIËN	33
Organisatie	34
- Fair pay	34
- Medewerkers	34
- Vrijwilligers	34
Raad van Toezicht	35
Vereniging Vrienden van het Airborne Museum	36
Samenwerkingen	36
5. JAARREKENING 2024	40

> Villa Hartenstein. Foto: Daan van Oort

> Fred de Graaf. Foto: Michèle Giebing

— Verslag van de Raad van Toezicht

De leden van de Raad van Toezicht blikken met volle tevredenheid terug op het jaar 2024

Met de 80e Herdenking van de Operatie Market Garden en meer in het bijzonder de Slag om Arnhem. Voorafgaand aan die bijzondere week in september oogstten directeur en medewerkers veel waardering voor de tentoonstelling “Wisseling van de Wacht” over het St. Elisabeth Gasthuis tijdens de Slag.

Deze tentoonstelling bracht een hernieuwde relatie tot stand met de Orde van de Zusters Franciscanessen uit Münster, die lange tijd werkzaam waren als verpleegsters in het ziekenhuis, maar na de bevrijding in 1945 ons land moesten verlaten.

Waardering was er evenzeer voor de tentoonstelling “*Fatale Fouten*” in Airborne Museum at the Bridge over de verloren slag om de Rijnbrug.

De directeur-bestuurder is er in geslaagd de relatie met de Poolse Luchtmobiele Brigade ‘Sosabowski’ te versterken, hetgeen onder meer leidde tot een buitententoonstelling in de zomermaanden over de rol van de Polen in de Operatie Market Garden. De erkenning van die rol ook van Engelse zijde is door eenieder verwelkomd.

Hoogtepunt van het jaar was uiteraard de Airborne week in september met alle herdenkingen en activiteiten

en het hoge bezoek van Princess Anne, the Princess Royal, en haar echtgenoot Sir Timothy Laurence en vele hoogwaardigheidsbekleders aan ons museum en de receptie op zaterdag.

Al met al resulteerde dit bijzondere jaar in een bezoekersaantal van ruim 130.500 aan onze beide locaties en een positief financieel resultaat, ondanks de alsmaar stijgende kosten. Ook nu weer zouden alle mooie resultaten niet mogelijk zijn geweest zonder de onvermoeibare inzet van onze directeur, medewerkers en vrijwilligers. Onze dank gaat ook uit naar de Vereniging Vrienden van het Airborne Museum met wie door het jaar heen weer diverse lezingen en activiteiten zijn georganiseerd en wier jaarlijkse financiële bijdrage zeer wordt gewaardeerd.

De Raad van Toezicht heeft in het afgelopen jaar vier keer vergaderd en op een vernieuwde wijze zijn eigen functioneren geëvalueerd. De voorzitter en een lid van de raad hebben het gebruikelijke jaargesprek gevoerd met de directeur-bestuurder, met een wederzijds tevredenstellend resultaat. Naast de reguliere toezichtstaken hebben de leden van de raad de directeur-bestuurder voorzien van diverse gevraagde en ongevraagde adviezen.

De raad heeft per 31 december 2024 afscheid genomen van de heer Mr. C. de Monchy aan het einde van diens bestuursperiode. De raad is de heer De Monchy zeer dankbaar en erkentelijk voor zijn inzet, deskundigheid en warme belangstelling voor ons museum. De Raad van Toezicht wenst hem en de zijnen alle goeds voor de komende jaren. De wervingscampagne voor een vervangend lid is in gang gezet.

Mr. G.J. (Fred) de Graaf,
Voorzitter Raad van Toezicht

HOOFDSTUK 1

— Publiek en presentatie

Bezoekers

In 2024 bezochten 91.128 mensen het Airborne Museum Hartenstein in Oosterbeek. Opvallend was het hoge bezoek in het eerste kwartaal; nog nooit was het bezoek in januari en februari zo hoog.

Gezien het hoge percentage Museumkaart-bezoek in die maanden heeft dit waarschijnlijk te maken met de laatste maanden van de tentoonstelling *Gevlucht om te Vechten*, die velen aansprak en landelijke aandacht kreeg. Ook was uiteraard het bezoek in september bijzonder hoog (11.684 bezoekers).

Bezoekers afgelopen 10 jaar:

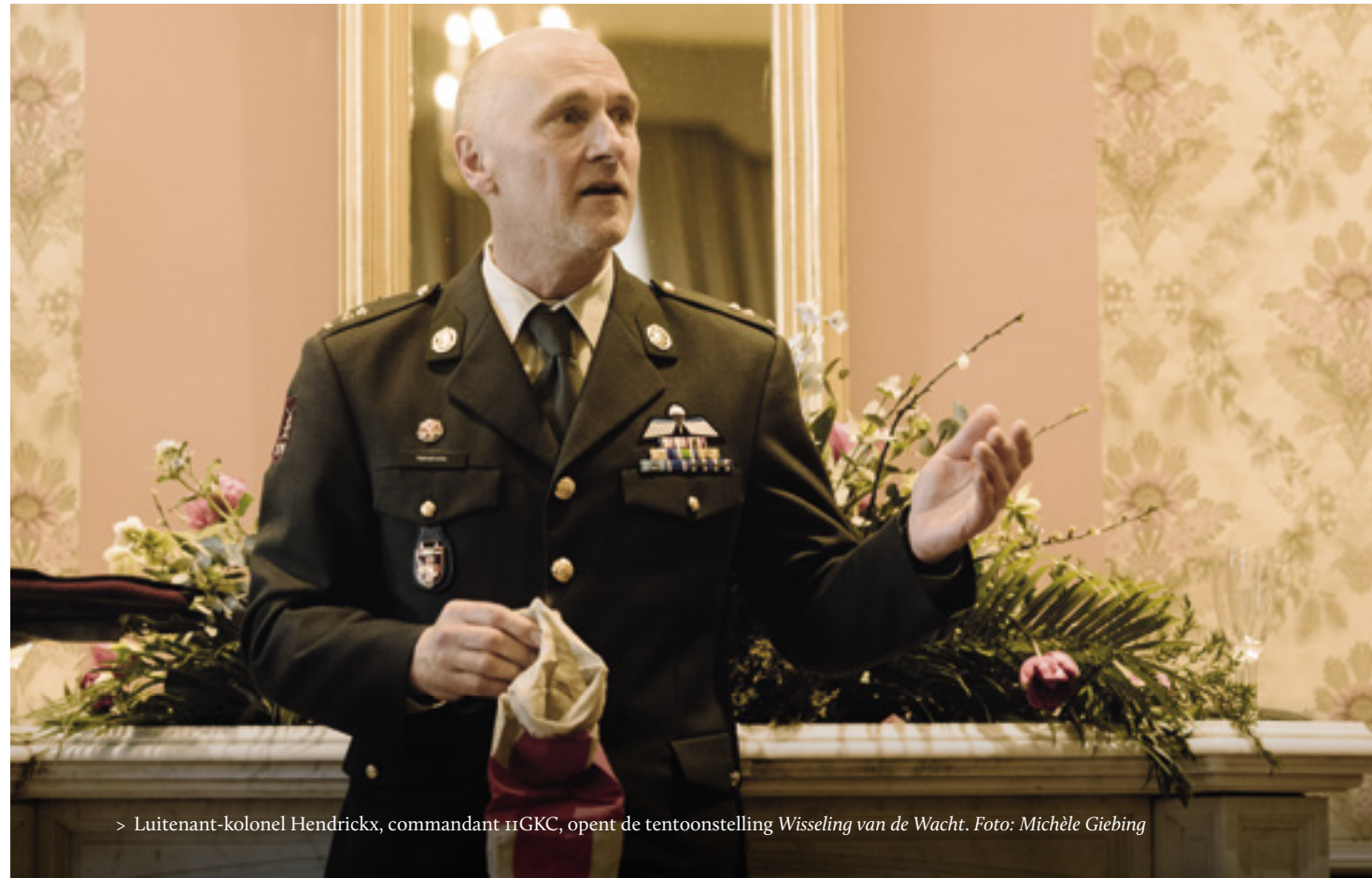
2024	91.128
2023	86.143
2022	77.506
2021	36.599
2020	30.431
2019	105.060
2018	92.413
2017	87.446
2016	87.000
2015	87.956

Het aandeel bezoekers met een Museumkaart was ongeveer gelijk aan vorig jaar. In 2024 gebruikten 28.190 bezoekers de Museumkaart, dat is 31% van het totale bezoek. Nog altijd het grootste deel van de bezoekers, 37.026 mensen, betaalde de volledige toegangsprijs (41%). Ongeveer 27% van het bezoek genoot een bepaalde korting. Voor het grootste deel betrof het groepsbezoek met touroperators (11.891 bezoekers), defensiepersoneel en veteranen (5.514) en schoolbezoek (4.991). Van het totale bezoek was ongeveer 17% minderjarig.

Airborne Museum at the Bridge werd in 2024 bezocht door 39.465 mensen. Dat zijn er minder dan vorig jaar (43.299), wat te wijten is aan het feit dat er dit jaar geen cruiseschepen konden aanleggen aan de Rijnkade en aan de vele werkzaamheden rondom Airborne Museum at the Bridge. Met name het eerste zorgde voor een duidelijke teruggang in het aantal Duitse bezoekers, vooral in april en mei. Dankzij de herdenkingen was september wel

> Bezoekers van het Airborne Museum in de Experience. Foto: Nick Skinner

> Luitenant-kolonel Hendrickx, commandant HGC, opent de tentoonstelling *Wisseling van de Wacht*. Foto: Michèle Giebing

een drukke maand. Van het bezoek in Arnhem was 57% afkomstig uit het buitenland, voor het grootste deel uit het Verenigd Koninkrijk (8.792 bezoekers) en Duitsland (4.359). In 2023 bedroeg het percentage buitenlands bezoek nog 63%, waarvan 8.439 uit Duitsland. Dit bevestigt dat het wegblijven van de Rijn cruises de verschillen in bezoekcijfers goed verklaart. Van het bezoek bij Airborne at the Bridge was ongeveer 7% onder de 18 (2023: 5%).

Zichtbaarheid en bereik

In 2024 heeft het Airborne Museum door middel van free publicity een bereik van 1.259.412.354 gegenereerd. Hier is een advertentiewaarde van € 11.781.314,- aan verbonden. Deze piek is te verklaren door o.a. 80 jaar Slag om Arnhem en het bezoek van The Princess Royal.

Het Airborne Museum was in 2024 actief op Facebook, Instagram, Twitter en LinkedIn en had via deze kanalen een bereik van 1.039.202 en een totaal aantal volgers van 24.977. Via onze digitale nieuwsbrief hebben wij 4.055 bezoekers op de hoogte gehouden van onze activiteiten.

In 2024 zijn er 16 campagnes uitgerold en hebben (potentiële) bezoekers advertenties van het museum op veel plekken kunnen zien. Onder andere op billboards

in de regio, in de VPRO-gids, Trouw, routeboekjes, op indebuurt.nl en in hun favoriete café.

Merkwaarde

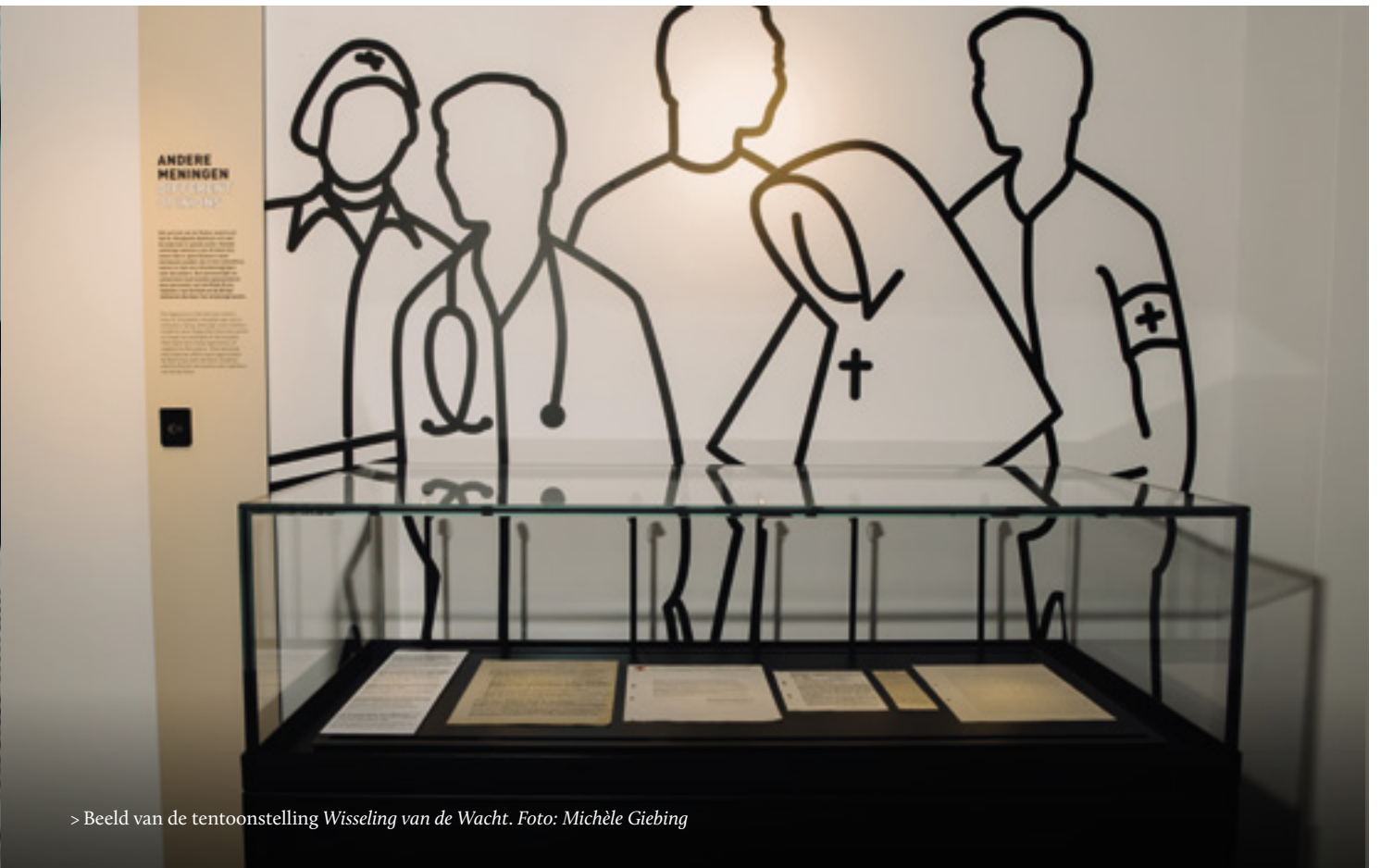
Volgens onderzoek van Hendrik Beerda stond het Airborne Museum in 2024 op de derde plaats in de ranglijst van sterkste musea in de provincie Gelderland. De afgelopen drie jaar is het museum vier posities gestegen.

Wisseling van de Wacht

Op vrijdag 5 april opende de tentoonstelling *Wisseling van de Wacht – Het St. Elisabeths Gasthuis in Oorlogstijd*. De tentoonstelling werd geopend door luitenant-kolonel Sander Hendrickx, commandant van 11 Geneeskundige Compagnie. De tentoonstelling vertelt het bijzondere verhaal van het Gasthuis in september 1944, waar op enig moment Duitse zusters van een nonnenorde, Nederlandse artsen en verpleegsters, Britse én Duitse legerartsen tegelijk zorgden voor gewonden van alle nationaliteiten. Voor deze tentoonstelling werd uniek onderzoek uitgevoerd, onder meer in de archieven van de Zusters Franciscanessen in Münster. Daarmee droeg deze tentoonstelling niet alleen bij aan de publieksdoelstellingen van het museum, maar ook aan verdere vergaring en vastlegging van kennis.

> Beeld van de tentoonstelling *Wisseling van de Wacht*. Foto: Michèle Giebing

> Beeld van de tentoonstelling *Wisseling van de Wacht*. Foto: Michèle Giebing

Buitententoonstelling Poolse parachutisten

Op verzoek van de Poolse ambassade in Nederland en in samenwerking met het Pilecki Institute in Warschau, realiseerde het Airborne Museum een buitententoonstelling over de 1ste Poolse Onafhankelijke

Parachutistenbrigade tijdens Operatie Market Garden. De tentoonstelling werd op 6 juli geopend door de ambassadeur van de Republiek Polen, mevr. Margareta Kassangana. De tentoonstelling was tot en met de herfstvakantie te zien.

> Hare Excellentie mevr. Kassangana, ambassadeur van de Republiek Polen, opent de buitententoonstelling *Poolse Parachutisten tijdens Operatie Market Garden*. Foto: Arjan Vrieze

> Opening van de buitententoonstelling. Foto: Arjan Vrieze

> Bezoekers van de opening bekijken de buitententoonstelling. Foto: Arjan Vrieze

Uitbreiding Stiltekamer

In 2024 werd de uitbreiding van de Stiltekamer voltooid. In deze ruimte worden alle medaillesets getoond, die het museum in zijn collectie heeft. In 2023 was de vitrineruimte al uitgebreid met wandvitruines die ruimte bieden om nieuwe aanwinsten te tonen. Begin september 2024 werd ook het tweede deel van de uitbreiding afgerond. Er zijn twee touchscreens in de ruimte geplaatst, waar bezoekers verdiepende informatie kunnen vinden over de personen en onderscheidingen in de Stiltekamer. Van ieder persoon is een korte biografie opgenomen en worden gegevens als rang, legernummer en legeronderdeel getoond.

Ook van iedere onderscheiding is een beschrijving te vinden. De reacties op de uitbreiding zijn zeer positief. Door velen, met name nabestaanden, werd informatie over de personen zeer gemist. Niet voor niets kreeg het museum in 2024 liefst vijf nieuwe medaillesets aangeboden.

De uitbreiding van de Stiltekamer is een mooi voorbeeld van een belangrijke toevoeging voor het publiek die hand in hand gaat met voor het museum belangrijke kennisverwerving en -borging. Leden van de *Arnhem 1944 Fellowship*, een vereniging van vooral nabestaanden, die eerder financieel bijdroeg aan de fysieke uitbreiding, hielpen het museum in het onderzoek naar verschillende militairen.

Medailles generaal-majoor Urquhart

In september waren in het Airborne Museum de medailles te zien van generaal-majoor Robert 'Roy' Urquhart, tijdens de Slag om Arnhem commandant van *1st Airborne Division*. De onderscheidingen, inclusief de bijzondere *Order of the Bath*, waren een bruikleen van de familie Urquhart.

> De medailles van generaal-majoor Urquhart. Foto: Daan van Oort

> De vernieuwde Stiltekamer. Foto: Daan van Oort

> Princess Anne bekijkt de medailles van generaal-majoor Urquhart tijdens haar bezoek aan het Airborne Museum. Foto: Daan van Oort

Educatieve programma's

Het Airborne Museum biedt educatieve programma's aan voor verschillende doelgroepen. Bij de vernieuwing van de vaste presentatie in 2019/2020 is ook het educatief aanbod vernieuwd, waarmee een kwalitatief hoogstaand en actueel aanbod is gerealiseerd. Toch zijn er ook in 2024 weer aanvullingen en verbeteringen doorgevoerd.

Sinds begin 2024 wordt op verzoek van de gemeente Renkum een rondleiding aangeboden voor inburgeraars. De nieuwe inwoners kunnen zo laagdrempelig kennismaken met de oorlogsgeschiedenis van Oosterbeek en omgeving. De rondleiding is altijd buiten openingstijd. Om rekening te houden met eerdere ervaringen van de vluchtelingen, wordt het museum rustiger gemaakt door de introductiefilm en de Experience uit te schakelen. Er is altijd een tolk aanwezig. Voor de gidsen is dit ook vaak nieuw terrein, met nieuwe uitdagingen zoals het werken met een tolk, maar tot nu toe is er grote tevredenheid over dit programma, zowel bij de gemeente als bij het museum.

Voor de rondleidingen op de begraafplaats is een reader ontwikkeld. Hierin zijn ruim 70 persoonlijke verhalen van gevallen uitgewerkt. Zo hebben alle gidsen betrouwbare en geverifieerde informatie over voldoende verschillende personen. Daarbij bepalen zij nog altijd zelf, ook afhankelijk van de groep, bij welke graven en personen er wordt stilgestaan.

Ook voor de introducties in het museum is er een extra document ontwikkeld. Speciaal voor groepen die al de nodige voorkennis hebben over de Slag om Arnhem, wordt in dit document meer informatie geboden over geschiedenis en opzet van het Airborne Museum en verdiepende informatie geboden over specifieke objecten of ruimten in het museum.

Op verzoek van de gidsen die het programma Koffers vol Verhalen draaien, is er een extra werkvorm toegevoegd. Deze kan aan het einde van het programma worden ingezet wanneer een groep snel klaar is. Het gaat om een opdracht waarbij de leerlingen een brief schrijven aan de persoon die in hun koffertje wordt behandeld.

Educatieve programma's

Onderwijs

- Koffers vol Verhalen *bovenbouw BO, brugklas*
- Zelfstandige Museumtour *VO*
- Vrijheid en de Slag om Arnhem *MBO (Burgerschap)*
- Rondleiding Airborne begraafplaats *vanaf 11 jaar, alle niveaus*

Gezinnen

- Kinderaudiotour
- Speurtocht Park Hartenstein
- Ooggetuigenverhalen
- Speurtocht John Frostbrug *Airborne at the Bridge*

Volwassenen

- Audiotour
- Rondleiding Airborne begraafplaats
- Perimeterwandeling
- Wandeling rondom John Frostbrug *Airborne at the Bridge*
- Lezingen *i.s.m. VVAM*

Inburgeraars

- Rondleiding

> Drie Militaire Willemsorden te gast in het Airborne Museum, v.l.n.r. majoor-vlieger Roy de Ruiter, RMWO, het vaandel van 6 Luchtmobiele Brigade “Sosabowski” en majoor Marco Kroon, RMWO. Foto: Airborne Museum

HOOFDSTUK 2

Airborne Museum at the Bridge

Aan de Rijnkade in Arnhem, met een bijzonder uitzicht op de John Frostbrug, beheert het Airborne Museum zijn Arnhemse dependance: Airborne Museum at the Bridge.

Airborne Museum at the Bridge wordt geheel gefinancierd door de gemeente Arnhem. Dankzij deze subsidie is het museum, dat uitkijkt op de John Frostbrug, gratis toegankelijk.

Ook bij Airborne Museum at the Bridge programmeert het museum met regelmaat tijdelijke tentoonstellingen, in principe twee maal per jaar. Daarbij worden de onderwerpen gekozen met oog voor de plaats, dus meer specifiek over de slag bij de Rijnbrug of met een meer Arnhems accent. In 2024 werd één tentoonstelling gerealiseerd, die vanwege het thema goed aansloot op de 80-jarige herdenking en daarom het hele jaar bleef staan.

Fatale Fouten

Vanaf 26 april was bij Airborne Museum at the Bridge de tijdelijke tentoonstelling *Fatale Fouten* te zien. Deze belichtte een aantal redenen waarom de Britse militairen die wel de Rijnbrug bereikten en wisten te bezetten, deze uiteindelijk niet vast konden houden tot de grondtroepen (later dan volgens plan) arriveerden.

> Conservator Jory Brentjens bij de opening van de tentoonstelling *Fatale Fouten*. Foto: Daan van Oort

> Beeld uit de tentoonstelling *Fatale Fouten*. Foto: Daan van Oort

> Minister Brekelmans van Defensie, ambassadeur Roper van het VK en Princess Anne tijdens de receptie bij het Airborne Museum.
Foto: Daan van Oort

> Princess Anne krijgt een rondleiding door het Airborne Museum door directeur Ronnie Weijers. *Foto: Daan van Oort*

> Princess Anne, the Princess Royal, arriveert bij het Airborne Museum. *Foto: Ben Birchall, PA Images*

> Ronnie Weijers leidt Stephen Doughty, Brits minister voor o.a. Europese Zaken, rond in het Airborne Museum. Foto: Daan van Oort

> Brigadegeneraal Michał Strzelecki (commandant 6BPD) en generaal-majoor Ollie Kingsbury, Colonel Commandant van het Parachute Regiment, tijdens de herdenking op de Airborne begraafplaats. Foto: Funcksterrshoots

> Brigadegeneraal Strzelecki, commandant van de Poolse Luchtmobiele Brigade, tijdens de receptie bij het Airborne Museum. Foto: Daan van Oort

> Pools ambassadeur mevr. Kassangana reikt in het Airborne Museum onderscheidingen uit aan een aantal Tweede Wereldoorlog-veteranen, hier aan Max Wolff. Foto: Funcksterrshoots

HOOFDSTUK 3

Collectie

Het Airborne Museum beheert een unieke collectie documenten en objecten met betrekking tot de Slag om Arnhem. De collectie is eigendom van de Stichting Beheer Collectie Airborne Museum (SBCAM) en in bruikleen gegeven aan de Stichting Airborne Museum.

De collectie bestaat uit verschillende deelcollecties, zoals de archiefcollectie, de collectie realia, de fotografiecollectie en de bibliotheekcollectie. Het merendeel van de collectie werd geschonken door veteranen en bewoners van de regio. Het museum verwerft nog altijd alleen collectie door het in ontvangst nemen van schenkingen.

In 2020 is het collectiebeleid geactualiseerd, door opstellen van het Collectieplan 2021-2025, dat in alle opzichten voldoet aan de Museumnorm 2020. In het Collectieplan wordt ook het werk uiteengezet dat het museum nog te verrichten heeft aan de collectie, bijvoorbeeld waar het gaat om herkomstonderzoek, beschrijving en digitalisering van de collectie. In 2023 is het Collectieplan deels aangepast door het verzamelbeleid beter te beschrijven. De criteria op grond waarvan aangeboden nieuwe objecten worden geaccepteerd dan wel geweigerd, zijn toen geconcretiseerd.

Depot

De collectie van het Airborne Museum is ondergebracht in de depots van Helicon in Zoeterwoude en bij het Gelders Archief in Arnhem. Gezien de beperkte ruimte en de verre van optimale omstandigheden in de depotruimte van Villa Hartenstein was het onvermijdelijk de collectie elders onder te brengen. Tegelijkertijd heeft dit een situatie gecreëerd die het werken met de collectie bemoeilijkt. Het museum streeft er dan ook naar de collectie dichterbij het museum onder te brengen. De intentie van het museum is een depot en archief op loopafstand te realiseren, waarin ook ruimte is voor een studiezaal. In 2022 heeft het museum de eisen en wensen voor een dergelijk depot, inclusief studiezaal, verder uitgewerkt in een projectplan en onder de aandacht van de gemeente Renkum gebracht. Onze plannen kunnen rekenen op steun en worden meegenomen in de herontwikkeling van het gebied rondom het museum en de Rijenga-MAVO. Maar in de ontwikkeling

> Brits model motorfiets Excelsior Welbike-98cc met opvouwbaar zadel en stuur, gedropt tijdens de Slag om Arnhem, inv.nr. 39Eo25. Foto: Airborne Museum

van het gebied zat ook in 2024 nauwelijks of geen voortgang. Daarom onderzoekt het museum ook andere mogelijkheden om een depot in de buurt te realiseren, zoals samenwerking met andere musea, plaatsing in een bestaand gebouw of toch aanpassingen in de eigen ruimte.

Registratie en onderzoek

In de afgelopen jaren is veel werk gestoken in de registratie en beschrijving van de collectie. Zoals bij veel oudere musea is veel van de kennis over de collectie in het verleden voornamelijk opgeslagen in de hoofden van de medewerkers. Om deze kennis te borgen en te bewaren moeten aanzienlijke achterstanden in beschrijving en registratie worden ingehaald. Door de extra aandacht die deze belangrijke museale taak heeft gekregen, zijn ook de onvolkomenheden in de collectieregistratie beter in beeld. Zo bleek van de 20.000 in het collectieregistratiesysteem (Adlib) geregistreerde objecten ongeveer 20% te bestaan uit correspondentie of reproducties die niet tot een museale collectie gerekend kunnen worden, of uit reeds afgestoten objecten. Van de overgebleven 16.000 objecten was weliswaar 90% geregistreerd, maar lang niet altijd volgens de normen die het museum inmiddels hanteert.

Het museum beschouwt een object pas als volledig geregistreerd wanneer van het object de titel, beschrijving¹, standplaats, herkomst en persoonsgegevens zijn vastgelegd, waarbij gestandaardiseerde thesaurustermen zijn gebruikt. Volgens die norm was begin 2021 slechts zo'n 5% van de collectie geregistreerd. Eind 2023 was die registratiegraad toegenomen tot ongeveer 33%.

In 2024 heeft verdere beschrijving helaas geen prioriteit kunnen krijgen, vooral door de vele (voorbereidende) werkzaamheden voor de overgang naar een nieuw collectieregistratiesysteem. In 2024 zijn 256 objecten beschreven, waarmee het totale aantal objecten dat is geregistreerd volgens de norm is gegroeid naar 5.566, zo'n 34% van de totale collectie.

¹ Onder titel wordt een korte omschrijving verstaan, zoals 'Grijze baret met Pools baretembleem', de beschrijving is vervolgens uitgebreider en bevat meer details, bijvoorbeeld over de materialen, geschiedenis of vindplaats van het object.

Collectieregistratiesysteem

Het collectieregistratiesysteem dat het Airborne Museum en vele andere musea gebruiken, Adlib, wordt vanaf 2025 niet meer ondersteund. Het museum ziet zich dus gedwongen de overgang naar een ander systeem voor te bereiden. Er is in 2024, vooral door de registrator, veel tijd en energie gestoken in de voorbereiding van deze migratie naar het nieuwe systeem van dezelfde leverancier. Naarmate dit proces vorderde openbaarden zich vele zorgen en problemen. De verschillen in mogelijkheden en methoden zorgden voor enorm veel aanvullend werk en blijvende zorgen over het verloren gaan van jarenlang nauwkeurig verzamelde gegevens of gelegde verbanden. Uiteindelijk is in december 2024 besloten te kiezen voor een ander collectieregistratiesysteem. Vanaf medio 2025 zal gewerkt worden met het collectieregistratiesysteem van Double Dig IT.

Aanwinsten

In 2024 kon het museum opnieuw interessante objecten toevoegen aan de collectie. Alle aanwinsten zijn verkregen door schenking. Het betreft uiteenlopende objecten zoals brieven, dagboeken en gebruiksvoorwerpen. Opvallend is dat er in 2024 liefst vijf nieuwe sets onderscheidingen aan het museum zijn aangeboden. De uitbreiding van de Stiltekamer heeft daaraan zeker bijgedragen. De ontvangen medailles konden door de nieuwe wandvitрины al op korte termijn in de vaste opstelling worden getoond.

Bruikleenverkeer

In 2024 zijn er uitgaande bruiklenen geweest voor de tentoonstelling *Liefde in Oorlogstijd* in het Vrijheidsmuseum in Groesbeek. Voor de tentoonstelling *Wisseling van de Wacht* zijn objecten ingeleend van de *Regulierten Dritten Orden des hl. Franziskus* in Münster, het Nationaal Militair Museum in Soesterberg, het Gelders Archief en van verschillende particulieren.

Stichting Beheer Collectie Airborne Museum

In 2024 bestond het bestuur van de Stichting Beheer Collectie Airborne Museum uit de volgende personen:

Cees de Monchy	voorzitter (tot 1 januari 2025)
Margret Vincent	secretaris
Robert Jan Dil	penningmeester
Robert Voskuil	bestuurslid
Robert de Rijke	bestuurslid (tot 25 april 2024)
Sieske Binnendijk	bestuurslid (vanaf 25 april 2024)

Voorzitter Cees de Monchy is afgetreden per 31 december 2024. In zijn opvolging wordt spoedig voorzien.

Het bestuur heeft in 2024 twee keer vergaderd met de directeur-bestuurder, de conservator en de registrator van het museum.

> Decoratiegesp met vijf modeldecoraties toegekend aan Regimental Sergeant Major William McLean Lamb, inv.nr. AMH01196. Foto: Airborne Museum

> Decoratiegesp met vier modeldecoraties toegekend aan John Peter Rodley (Hans Rosenfeld), inv. nr. AMH01201. Foto: Airborne Museum

HOOFDSTUK 4

— Bedrijfsvoering en financiën

Het Airborne Museum realiseerde over 2024 opnieuw een klein positief resultaat.

Hoewel het museum niet naar winst streeft, zijn positieve resultaten belangrijk om financieel gezond te blijven en het weerstandsvermogen te behouden. De afgelopen jaren, met eerst de corona- en daarna de energiecrisis, waren wat dat betreft een stevige uitdaging. De inflatie is hoog geweest, prijsstijgingen van 6 of 8% zijn bepaald geen uitzondering. De energielasten zijn ten opzichte van 2021 zelfs bijna verviervoudigd. Ook de salarissen zijn vorig jaar opnieuw (met 5%) gestegen. Daar een groot deel van de kosten vastligt in contracten, valt hier nauwelijks tegenop te bezuinigen. Gelukkig heeft het museum voor de jaren 2025-2027 een veel gunstiger energiecontract weten af te sluiten. Er zal nog meer ingezet moeten worden op besparingen en kostenbewust handelen, maar het museum ontkomt er ook niet aan om in 2025 de entreprijzen te verhogen. Dat zal de eerste verhoging sinds 2020 zijn, vele andere musea verhoogden hun prijzen al eerder.

Het museum heeft een gezond weerstandsvermogen en is nog altijd in staat de noodzakelijke kosten een plek te geven in komende begrotingen. Daarbij kan nog worden opgemerkt, dat het museum de afgelopen jaren verschillende, noodzakelijke, maatregelen nam die de kosten verhogen:

Alle functies werden opnieuw beschreven en gewaardeerd. Dit was hoogst noodzakelijk, maar heeft de loonsom aanzienlijk verhoogd.

Het marketingbudget is, conform het Beleidsplan, stapsgewijs verhoogd van € 50.000 (2022) naar € 80.000 (2025).

Sinds 2021 worden de openstaande vakantie-uren van de medewerkers als een verplichting op de balans opgenomen. Dit gaat ten laste van het resultaat, maar voorkomt hoge kosten bij een eventuele uitdiensttreding

en zorgt voor een reëler beeld van de verplichtingen van het museum.

Het niet uitgegeven deel van de forfaitaire vergoeding van de gemeente Renkum voor opstallerslasten wordt sinds 2021 weer toegevoegd aan een bestemmingsreserve (of, in geval van een tekort, onttrokken). Deze vergoeding is gebaseerd op een onderhoudsplan met wisselende lasten en het is daarom zuiverder de lasten via een reserve te egaliseren. Was dit niet ingevoerd, was over 2024 het resultaat ruim € 38.000 positiever uitgevallen – maar zou het schilderwerk van volgend jaar een tekort opleveren.

De hoge bezoekersaantallen en winkelomzetten hebben over 2024 opnieuw voor een (klein) positief resultaat gezorgd. Structureel is er geen reden tot zorg. Voor 2025 is, mede dankzij het gunstiger energiecontract en de verhoging van de entreprijzen, opnieuw een reële begroting met een positief resultaat vastgesteld. Op vele vlakken is het museum gezonder dan een aantal jaren geleden. Medewerkers worden eerlijk beloond en het eigen vermogen van het museum is de afgelopen jaren gestegen terwijl de financiële verplichtingen beter in beeld zijn.

Organisatie

Stichting Airborne Museum wordt binnen de richtlijnen Code Cultural Governance bestuurd door middel van het directeur-bestuurder en Raad van Toezicht model. Dat wil zeggen dat de directeur van het museum als directeur-bestuurder ook de stichting leidt.

De organisatie van het Airborne Museum bestond in 2024 uit een staf van 9 personen (8,6 fte). Het museum kent een platte organisatie. Iedere medewerker legt direct verantwoording af aan de directeur. Veel werkzaamheden, zoals de realisatie van tijdelijke tentoonstellingen, vinden plaats in projectteams. De medewerkers hebben budgetbevoegdheid op hun eigen gebied. Wekelijks vindt een overleg plaats met de hele staf.

Fair pay

In 2022 en 2023 zijn de functieomschrijvingen van alle medewerkers opnieuw bekeken en aangepast, gebaseerd op het Functiehandboek van de Museumvereniging. Daarmee konden de functies ook beter en objectiever gewaardeerd worden, conform het Functiehandboek en de Museum-CAO. Ook deze waardering is in 2023 afgerond. Dit heeft geleid tot een aantal loonsverhogingen. Voorafgaand aan deze operatie werden helaas bij het Airborne Museum enkele medewerkers behoorlijk onderbetaald. Het rechtekken van deze situatie heeft uiteraard nogal wat betekend voor de totale loonsom, die in vergelijking met 2022 aanzienlijk is toegenomen. Toch beschouwt de directie deze stap als een noodzakelijke. Een organisatie is

immers niet werkelijk gezond als deze alleen kan bestaan door haar personeel niet eerlijk te belonen. Bovendien is ook hier goedkoop vaak duurkoop. ‘Fair pay’ zal leiden tot grotere inzet en motivatie, binding en daarmee een lager personeelsverloop. Het geheugen en de kennis van de organisatie zullen groeien en daarmee op termijn de kwaliteit van het werk. Zo worden ook kosten bespaard, zoals die van werving, tijdelijke inhuur of advies. Dat er al sinds juli 2022 geen personeelsverloop is geweest (anders dan een pensionering), is deels toeval en ook resultaat van een goede werksfeer en de intrinsieke motivatie van het personeel, maar kan zeker niet los worden gezien van deze hersteloperatie. In 2024 heeft de Museumvereniging een geactualiseerd Functiehandboek uitgegeven. In 2025 zullen daarom opnieuw alle functies tegen het licht worden gehouden om te zien of het nieuwe handboek leidt tot aanpassingen in waardering.

Medewerkers

In 2024 waren de staffuncties als volgt ingevuld: **Ronnie Weijers** *directeur-bestuurder*, **Dana van Ooijen** *medewerker bedrijfsvoering*, **Jory Brentjens** *conservator*, **Lisa van Kessel** *coördinator publiek en presentatie*, **Yvette Polman** *PR, marketing en communicatie*, **Anouk ter Horst** *sales & relatiebeheer*, **Susan Rijke** *registrator, medewerker beheer en behoud*, **Thijs de Jong** *facilitaire zaken*, **Robert Frederiks** *medewerker schoonmaak*, **Hans Wabeke** *medewerker relatiebeheer (tijdelijk, m.i.v. 28 oktober 2024)*.

Er waren in 2024 geen uitdiensttredingen.

Vrijwilligers

Het Airborne Museum draait voor een groot deel op vrijwilligers. De vrijwilligers van het museum zetten zich in als gastheren en -vrouwen bij het Airborne Museum Hartenstein en Airborne Museum at the Bridge, als weekendmanagers en als rondleiders en museumdocenten. Daarnaast zijn er vrijwilligers die assisteren op het gebied van facilitaire zaken en onderhoud. In 2024 waren er ruim 100 vrijwilligers voor de organisatie werkzaam. Zij ontvingen hiervoor een vrijwilligersvergoeding.

Er is vrijwilligersbeleid, een vrijwilligershandboek en een educatieve reader met inhoudelijke informatie. Ook vrijwilligers worden bijgeschoold, bijvoorbeeld in gastvrijheid en op het gebied van veiligheid (BHV). Jaarlijks worden er twee vrijwilligersborrels georganiseerd. Bij nieuwe tijdelijke tentoonstellingen wordt de vrijwilligers een exclusieve voorbezichtiging aangeboden. De vrijwilligers worden op verschillende manieren geïnformeerd, onder meer door een wekelijkse nieuwsbrief.

De Raad van Toezicht, v.l.n.r. Ad van Liempt, Gonnie van Dijken, Fred de Graaf, Gerdien Maaijen en Cees de Monchy, met directeur Ronnie Weijers. Foto: Michèle Giebing

Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht bestaat uit vijf leden. Hij is samengesteld uit leden met bestuurlijke, financiële, juridische en museale vakinhoudelijke kennis. De leden ontvangen geen vacatiegelden daar alle werkzaamheden op vrijwillige basis worden verricht. De raad heeft in 2024 vier maal vergaderd.

De Raad van Toezicht bestond in 2024 uit de volgende leden:

Fred de Graaf (1950) voorzitter, was van 1999 tot 2011 burgemeester van Apeldoorn en daarnaast was hij van 2003 tot 2015 lid van de Eerste Kamer. In 2011 nam hij het voorzitterschap over. In deze functie was hij tevens voorzitter van de Verenigde Vergadering van de Staten-Generaal. De afgelopen jaren was De Graaf zeer actief binnen het herdenkingswerkveld, waaronder als voorzitter van de Stichting Musea en Herinneringscentra ‘40-‘45 en in 2018 als voorzitter van het Platform WO2.

Gonnie van Dijken (1969) is als Afdelingshoofd Klantgegevens werkzaam bij de Belastingdienst. Zij is daar 1 september 2023 gestart. Daarvoor heeft zij twee jaar als zelfstandige

organisatieadviezen gegeven en interim opdrachten vervuld om organisaties te verbeteren. In diezelfde periode heeft zij in deeltijd met goed gevolg een masteropleiding Bedrijfskunde aan de Universiteit van Amsterdam afgerond. Zij heeft daarvoor ruim twintig jaren bij de Rabobank gewerkt, zowel op het hoofdkantoor als in diverse directiefuncties bij lokale banken. Zo heeft zij mede leidinggegeven aan de fusie tussen de Rabobank Leeuwarden-Noordwest Friesland en de Friesland Bank.

Ad van Liempt (1949) is journalist, auteur en programmamaker. Hij was o.a. hoofdredacteur van het tv-programma NOVA en eindredacteur van het geschiedenisprogramma Andere Tijden. Hij schreef tal van boeken over historische onderwerpen, vooral over de Tweede Wereldoorlog. In 2019 promoveerde hij aan de Rijksuniversiteit van Groningen op de biografie van Albert Gemmeker, de kampcommandant van Westerbork

Cees de Monchy (1950) was werkzaam als partner advocaat en notaris, eerst bij Nauta Dutilh en vanaf 1992 bij De Brauw Blackstone Westbroek.

Gerdien Maaijen (1980) werkt als verandermanager bij Triodos Bank. Eerder heeft zij verschillende (internationale) functies gehad in zowel de private sector (verschillende industrieën) als de publieke sector. Gerdien is lid van de gemeenteraad in Overbetuwe, lid van de Professional Advisory Committee (PAC) van Hogeschool Arnhem Nijmegen (HAN) International School of Business (ISB) en voorzitter van de Geurt van Lonkhuyzen Stichting in Ede.

Cees de Monchy is per 31 december 2024 afgetreden. Tijdens het schrijven van dit jaarverslag wordt in zijn vervanging voorzien.

Rooster van aftreden

De leden van de Raad van Toezicht treden af volgens een rooster van aftreden met inachtneming van een zittingsduur van vier jaren. De leden van de raad van toezicht zijn één keer terstond herbenoembaar.

Fred de Graaf

Benoemd per	1e verlenging per	tot uiterlijk
01-01-2019	01-01-2023	01-01-2027

Ad van Liempt

Benoemd per	1e verlenging per	tot uiterlijk
01-09-2020	01-09-2024	01-09-2028

Cees de Monchy

Benoemd per	1e verlenging per	tot uiterlijk
27-12-2018	27-12-2022	afgetr. 31-12-2024

Gonnie van Dijken

Benoemd per
01-09-2021

Gerdien Maaijen

Benoemd per
01-02-2023

Vereniging Vrienden van het Airborne Museum

Het museum onderhoudt goede banden met zijn Vriendenvereniging, die gestaag blijft groeien. Eind 2024 had de VVAM ruim 800 leden. De Vriendenvereniging houdt haar ledenvergaderingen en thema-avonden in het Airborne Museum Hartenstein. Met ingang van 2022 organiseert het museum weer samen met de VVAM activiteiten, met name lezingen. Vrienden worden uitgenodigd voor een voorbezichtiging van nieuwe tentoonstellingen in Hartenstein. De Vereniging van Vrienden steunde het museum in 2024 met ruimhartige bijdragen van € 3.500 aan het transport van enkele nieuw verworven medaillesets en € 6.500 aan de tentoonstelling *Wisseling van de Wacht*.

Samenwerkingen

Ook in 2024 heeft het Airborne Museum weer op vele manieren met verschillende partijen samengewerkt.

Het meest in het oog springend was de samenwerking met de Britse ambassade en het Parachute Regiment bij de organisatie van het bezoek van Princess Anne. Een bezoek dat uitstekend verliep en waarbij bij en door het Airborne Museum een receptie werd georganiseerd voor ongeveer 600 gasten.

Op verzoek van de Poolse ambassade werd in samenwerking met het Pilecki Instituut in Warschau de buitententoonstelling over de 1^e Poolse Onafhankelijke Parachutistenbrigade gerealiseerd.

In nauwe samenwerking met de Bergings- en Identificatiedienst Koninklijke Landmacht (BIDKL) werd gewerkt aan een tentoonstelling over het werk van de BIDKL in de omgeving van Arnhem, die in 2025 te zien zal zijn.

Door een bruikleen van de familie Urquhart kon het museum in 2024 de onderscheidingen van generaal Urquhart tijdelijk tentoonstellen.

Samen met prof. Hal Sosabowski, achterkleinzoon van generaal Sosabowski, wordt gewerkt aan een tentoonstelling over de 1^e Poolse Onafhankelijke Parachutistenbrigade in 2026. Prof. Sosabowski zal voor deze tentoonstelling als gastconservator optreden. Ook de Poolse Luchtmobiele Brigade (6PBD “Sosabowski”) is partner in dit project.

Het museum werkte op verschillende vlakken samen met de Stichting Airborne Region, o.a. bij de totstandkoming van de Airborne Krant.

In samenwerking met de gemeente Renkum kwam een educatief programma voor inburgeraars tot stand. Ook op andere vlakken is de samenwerking met de gemeente Renkum goed, net als die met de gemeente Arnhem, waarmee het museum in gesprek is over vernieuwing van Airborne at the Bridge.

In nauwe samenwerking met de Market Garden Foundation werd de vervanging van de adelaar op het Aircrew-monument tot stand gebracht.

Het museum werkt met verschillende herdenkingscomités samen en neemt deel aan de vergaderingen van de Stichting Airborne Herdenkingen. Het museum werkte met de Stichting Driel-Polen mee aan de totstandkoming van hun ‘pop-up’ tentoonstelling in september.

Samen met de Vereniging Vrienden van het Airborne Museum werd weer een lezingenreeks georganiseerd. Met de VVAM werkt het museum ook nauw samen op andere vlakken, zoals bij de ledenadministratie en de totstandkoming van het Airborne Magazine.

Ook de banden met de Arnhem 1944 Fellowship zijn de afgelopen jaren aangehaald. De Fellowship hielp inhoudelijk en financieel met de vernieuwing van de Stiltekamer. Sinds 2023 krijgen leden van de Fellowship 50% korting op de toegangsprijs voor het museum.

Ook met 11 Luchtmobiele Brigade bestaan goede verstandhoudingen, o.a. te zien aan de opening van *Wisseling van de Wacht* door luitenant-kolonel Hendrickx (11GKC).

Conservator Jory Brentjens hield in 2024 een lezing bij een conferentie georganiseerd door het Airborne Assault Museum in Duxford. Directeur Ronnie Weijers werd als spreker uitgenodigd bij het officersdiner van 216 Parachute Signal Squadron. Hij bezocht bij die gelegenheid ook de herdenking van alle gevallen van het Parachute Regiment in St. Lawrence Jewry in Londen. In september was de directeur aanwezig in Krakau bij de herdenking van de oprichting van de Poolse Parachutistenbrigade. Tijdens dat bezoek was hij een van de sprekers op een door de Poolse brigade georganiseerde conferentie over Operatie Market Garden.

Het Airborne Museum is lid van de Museumvereniging en de Stichting Musea en Herinneringscentra ’40-’45. Met de bij SMH40-45 aangesloten instellingen wordt vooral

samengewerkt op educatief vlak, door kennisdeling en, indien noodzakelijk, in gezamenlijke lobbyactiviteiten.

Overigens wijst het museum ook verzoeken om samenwerking af. Met de beperkte capaciteit moeten er nu eenmaal keuzes worden gemaakt. Het museum beoordeelt dan ook steeds of de samenwerking werkelijk wederkerig is, het museum er dus ook baat bij heeft, of de samenwerking past binnen onze doelstellingen en waarden en of er voldoende capaciteit is om de samenwerking aan te gaan.

> MG Conferentie Krakau Foto: Mariusz Bieniek

> Bij de onthulling van het herstelde Aircrew-monument, v.l.n.r. Alexander Keighly van de Britse ambassade, Regimental Secretary majoor Adam Jowett, Ronnie Weijers, Frans Ammerlaan van de Market Garden Foundation en Keith Allan, deputy ambassador van het Verenigd Koninkrijk. Foto: Funckstershoots

HOOFDSTUK 5

— Jaarrekening
2024

VERKORTE JAARREKENING STICHTING AIRBORNE MUSEUM
Balans per 31 december 2024

ACTIVA	31-12-2024	31-12-2023
Materiële activa	€ 678.836	€ 836.056
Totaal vaste activa	€ 678.836	€ 836.056
Voorraden	€ 88.716	€ 109.636
Vorderingen en overlopende activa	€ 247.574	€ 213.985
Liquide middelen	€ 860.237	€ 747.551
Totaal vlottende activa	€ 1.196.527	€ 1.071.172
TOTALE ACTIVA	€ 1.875.363	€ 1.907.228
PASSIVA	31-12-2024	31-12-2023
Algemene reserve	€ 248.235	€ 240.165
Continuïteitsreserve	€ 300.000	€ 300.000
Bestemmingsfonds nieuwbouw	€ 608.917	€ 748.070
Bestemmingsfonds opstallerslasten	€ 129.139	€ 91.036
Totaal eigen vermogen	€ 1.286.291	€ 1.386.095
Voorzieningen Airborne at the Bridge	€ 317.037	€ 280.037
Kortlopende schulden	€ 272.035	€ 241.096
TOTALE PASSIVA	€ 1.875.363	€ 1.907.228

Staat van baten en lasten over 2024	2024	begroting 2024	2023
Baten waarvoor een tegenprestatie is geleverd	€ 1.352.983	€ 1.270.100	€ 1.262.698
Subsidie- en fondsbaten	€ 408.057	€ 388.500	€ 390.154
Rente baten	€ 5.869	-	€ 3.725
Som der baten	€ 1.766.909	€ 1.658.600	€ 1.663.401
Inkoopwaarde van de tegenprestaties	€ 228.356	€ 202.200	€ 180.667
	€ 1.538.553	€ 1.456.400	€ 1.482.734
Personeelskosten	€ 576.794	€ 569.950	€ 540.619
Afschrijvingen	€ 175.382	€ 224.570	€ 221.306
Financiële lasten	€ 3.531	€ 4.000	€ 3.994
Expositiekosten	€ 439.195	€ 386.000	€ 459.013
Overige lasten	€ 443.455	€ 466.400	€ 427.532
Som der lasten	€ 1.638.357	€ 1.666.920	€ 1.652.464
Resultaat	€ - 99.804	€ - 210.520	€ - 169.730

RESULTAATBESTEMMING			
Het resultaat is als volgt verdeeld:			
Bestemmingsfonds nieuwbouw	€ - 139.153	€ - 182.570	€ - 182.566
Bestemmingsfonds opstallerslasten	€ 38.103	€ - 47.900	€ 40.199
Bestemmingsreserve wisseltentoonst.	-	-	€ - 33.720
Bestemmingsfonds vaste lasten*	-	-	€ 50.000
Toevoeging aan algemene reserves*	€ 1.246	€ 19.950	€ - 43.643

* Dit betreft het feitelijke exploitatieresultaat van de stichting

Toelichting op de jaarrekening 2024

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan voor het grootste deel uit de geactiveerde lasten van de nieuwbouw 2008/2009. Daarop is € 139.153 afgeschreven, dit wordt ten laste gebracht van het Bestemmingsfonds nieuwbouw. De lasten zijn lager dan vorige jaren, omdat de nieuwbouw voor een gedeelte (kelder) geheel is afgeschreven.

De investeringen in de inventaris betreffen een computer, een beamer en de uitbreiding van de Stiltekamer met beeldschermen, waarop de bezoeker extra informatie over personen en onderscheidingen kan opzoeken.

Vlottende activa

De winkelvoorraad nam af, ook dankzij recordverkopen in september. De overige vorderingen en overlopende activa zijn vooral hoger door een hoger te ontvangen bedrag van de Stichting Museumkaart en een hoger bedrag aan te ontvangen rente.

Eigen vermogen

De algemene reserve is toegenomen met € 1.246, het feitelijke exploitatieresultaat.

Uit het Bestemmingsfonds nieuwbouw is een bedrag onttrokken ter grootte van de afschrijvingen op de nieuwbouw 2008/2009 (€ 139.153).

Van de forfaitaire bijdrage van de gemeente Renkum aan de lasten van opstal en groot onderhoud van € 45.000 is in 2024 € 6.897 besteed aan het doel. Het restant van € 38.103 is toegevoegd aan het Bestemmingsfonds opstallerslasten.

Voorzieningen

De voorzieningen huurdersonderhoud en presentaties Airborne Museum at the Bridge worden jaarlijks aangevuld conform afspraak met de gemeente Arnhem (€ 37.000). In 2027 zullen deze voorzieningen worden aangewend voor de herinrichting van Airborne Museum at the Bridge.

Kortlopende schulden

In 2024 zijn de nodige openstaande vakantiedagen uitbetaald, waardoor deze verplichting aan de werknemers per saldo niet opliep. Het crediteurensaldo was hoger dan op de beginbalans.

Staat van baten en lasten

Baten waarvoor een tegenprestatie is geleverd

Hoewel er wat minder bezoekers kwamen dan begroot, was de opbrengst uit entreegelden toch hoger dan begroot. Vooral het relatief hoge buitenlands bezoek, dat doorgaans geen Museumkaart heeft, zorgde voor een hogere gemiddelde toegangsprijs. Ook in beide museumwinkels werd meer uitgegeven dan verwacht.

Onder de overige omzet was alleen de dienstverlening aan de Stichting Airborne Region begroot, uiteindelijk werden ook betaalde diensten verleend aan anderen, zoals Erfgoed Gelderland en de Stichting Musea en Herinneringscentra ’40-’45.

Subsidie- en fondsbaten

Hier zijn de forfaitaire bijdrage aan de opstallerslasten en de jaarlijkse subsidie van de gemeente Renkum opgenomen, alsmede de subsidie van de gemeente Arnhem voor de exploitatie van Airborne Museum at the Bridge. Deze laatste wordt aan het einde van het jaar vastgesteld aan de hand van de werkelijke lasten en opbrengsten op deze locatie en viel opnieuw iets lager uit dan in de begroting en beschikking.

Van de provincie Gelderland werd in het kader van het programma “80 Jaar Vrijheid” subsidie ontvangen voor de tijdelijke tentoonstellingen over het St. Elisabeths Gasthuis (€ 7.500) en van de onderscheidingen van generaal Urquhart (€ 5.000). Ook werd nog een restant ontvangen van de provinciale subsidie “Het Vrije Woord” (€ 1.800).

Van het Vfonds en de Stichting Zabawas werden bijdragen ontvangen voor de tentoonstelling *Gevlucht om te Vechten*, respectievelijk € 6.250 (75% was al in 2023 ontvangen) en € 10.000.

Het Mondriaan Fonds keerde een restant uit voor de tentoonstelling *Waterschapsheuvel* uit 2020.

Onder de giften en donaties zijn de schenkingen van enkele trouwe donateurs en de opbrengsten uit de donatiezuilen opgenomen. Daarnaast waren er zeer genereuze schenkingen van de Zusters Franciscanessen uit Münster (€ 10.000) en de Vereniging Vrienden van het Airborne Museum (€ 10.000).

Lasten

De personeelskosten zijn licht hoger dan begroot door een kleine uitbreiding van de staf m.i.v. november, die echter geheel vergoed wordt uit het MBO-project van Rijnbrink/Erfgoed Gelderland.

De afschrijvingen vallen lager uit dan begroot, omdat onvoldoende rekening was gehouden met in de loop van het jaren geheel afgeschreven investeringen. Het betreft grotendeels de nieuwbouw 2008/2009 en beïnvloedt het resultaat dus niet.

Er werd ruim € 60.000 meer uitgegeven aan tijdelijke tentoonstellingen dan begroot. Het betreft vooral de kosten van het retourtransport van *Gevlucht om te Vechten*, die in 2023 waren begroot. Ook was de bruikleen en tentoonstelling van de onderscheidingen van generaal-majoor Urquhart niet begroot. De tentoonstellingen leverden echter ook extra bijdragen en schenkingen op van € 45.550.

De overige lasten vallen uiteen in verschillende categorieën. Vooral bij de huisvestingslasten vielen vrijwel alle kosten hoger uit dan begroot. Energielasten (m.n. netbeheer en meetdiensten) en onderhoudskosten hebben te maken met stevige prijsstijgingen. Door ziekte van de medewerker schoonmaak werd meer schoonmaak ingehuurd (overigens deels gecompenseerd door uitkeringen van de ziekteverzuimverzekering). Ook de gemeentelijke belastingen stegen aanzienlijk. Dat de huisvestingslasten toch lager zijn uitgevallen, komt doordat het groot onderhoud dat in de meerjarenonderhoudsplanning was opgenomen grotendeels nog niet nodig bleek. Dit beïnvloedt het reguliere resultaat echter niet, omdat deze onderhoudslasten worden geëgaliseerd via het Bestemmingsfonds opstallerslasten.

Kosten van collectiebeheer vielen hoger uit door hoge transportkosten voor geschonken onderscheidingen en kosten voor de overgang van het collectieregistratiesysteem (beide deels gecompenseerd, door bijdragen van resp. de VVAM en de SMH).

Airborne Museum Hartenstein
Utrechtseweg 232
6862 AZ Oosterbeek

Airborne Museum at the Bridge
Rijnkade 150
6811 HD Arnhem